

מסורת הש"ס

(א) [בס"א: ממניחא], (ב) [נ"ל חלל אפרוח], (ג) [נעיל קלט], (ד) [נ"ל לקן כן איתח במשה שבמשניות], (ה) כ"מ לא, (ו) [מכות טו. טז.], (ז) [שבת קטז. סוכה גז. מדרס טז: מכות יא.], (ח) [מכות טז. יז.], (ט) [ויקרא ד], (י) לקחת שלח קיום וכו'. כ"ל רש"י, (כ) [מדרס פז.], (ל) בס"א טספ: דשלח,

תורה אור השלם

1. כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרוחים או בריצים והאם רבצת על האפרוחים או על הבריצים לא תקח האם על הבנים: ובריש כב ו 2. שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים: ובריש כב ו 3. וכבש המטהר את בגדיו וגלח את כל שערו ורחץ במים וטהר ואחר כבוא אל המחנה וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים: ויקרא יח ח 4. לא תעשק את רעך ולא תגול לא תלך פעלת שכיר אתך עד בקר: ויקרא יט ג 5. ותקח בי חטאת ואשר והשיב את הגולת אשר גזל או את העשק אשר גזל את הפקדון אשר הפקד אחר את האבדה אשר קצא: ויקרא כג כג

הגהות הב"ח
(א) גמ' איפכא אין שס אלא אפרוח אחד: (ב) שם ומאי אולמיה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] גמ' מהו דמיא כיון דאסור בתשמיש המטה. כ"צ ע"י מר דף נח ע"ב בתוס' ד"ה הר"ף וכו' יעשויה בטהי"ד מ"ש בשם סוגין לידחי ל"ת ועשה וז"ע דכאן נאמר רק מדחיית עשה: [ב] תוה' ד"ה לא לריכא דעבר ושקליה דלאו עבריה וכו'. כ"ב ע"י על דבריה בדין שמועה כלל כ"כ דף פג ע"א:

שילוח הקן

לִיטְנֵי רוֹצֵדֵי אֵילָן. אע"ג דדמיא לרצינה וכ"ש מעופפת: ה"ג א"כ **ליכוּכּוּ** והאם **רוֹצֵנֶה** עליהן: לאקושי אפרוחין לצינים. למפטר מפריחים: וצינים לאפרוחים. למפטר מוזרות. ועל כרחק קן מ"מ לרצות צינה אחת ואפרוחים וצינים רבים צרוב קנים: **בַּרְתְּנִי** נטל **את הצינים ואח"כ חזרה האם עליהם פטור מלשלח**. דכיון דנטל את הצינים הוה ליה קן מוזמן: **גַּב'** ואימא. משלח לאתויי עוד פעם שניה ומו לא: **א"ל שלח לעולם משמע**. ורצוי

דמשלח להכי הוא דאחא: אין לי.

דנריך שלוח חלל לדבר הרשות: לדבר

מלוא. כגון קן יולדת וטהרת מזורע

מנין ת"ל משלח: הא לאו הכי ה"א

לדבר מלוא. לא צעי שלוח והא שלוח

עשה ול"ת הוא משלח ולא תקח ואין

עשה של ולקח למטהר^(ט) דוחה את

שניהם: לא **לריכא דעבר** ושקליה.

ואשמועינן דחזור ומשלח ואי לא רצי

דבר מלוא ה"א דהיכא דעבר ונטלה

דכבר עבר על לאו דלא תקח מו לא

קאי בצאפיה עשה דטהרת מזורע

אלא עשה דשלוח דאכתי צעמוד ושלח

קאי ואימא לידחיה. ולקמן פריך מאי

אולמיה דעשה דמזורע מעשה שילוח

דנימא דנידחיה דליטטריך לרצוי:

דלאו עבריה. הללו כבר עבר עליה:

הניחא למאן דסני. במסכת מכות

(דף טו.) קיימו ולא קיימו. כל מנות

ל"ת שיש בה קום עשה כגון זה שניתק

הללו לעשה דמשמע לא תקח ואם

י לקחה קיים עשה שבה כשהתרו צו

לא תקח ולקחה ושלחה בתוך כדי דבור

של התראה פטור ואע"פ שעבר על לא

תקח דלכך נתקו לעשה לומר אם

עברת על אזהרה זו עשה זה והפטור

לא קיים עשה שבה תוך כדי דבור

דקי"ל^(ט) תכ"ד כדבור דמי כי עבר על

התראה חייב אפילו שלחה אחר זמן

הכא נמי איכא למימר עבריה לללו

משלקחה ולא שלחה והשמא עשה

הוא דאריכא ס"ד אמינא לייתי עשה

ולידחי עשה להכי איטטריך קרא:

אלא למאן דסני בטלו ולא בטלו.

בטל עשה שבה לגמרי שאין יכול

לקיימו עוד כגון ששחטה חייב לא

בטל עשה שבה כל זמן שלא שחטה

אע"פ שלא שלח מיד כשהתרו צו פטור

וה"ג כל זמן שלא שחטה לא עבריה

לללו דצעמוד ושלח והפטור קאי ואכתי

ומו לרצי יהודה דאמר. במתני' לוקה ואינו משלח ואמר לקמן דהיינו טעמא דרצי יהודה דקסבר שלח מעיקרא משמע כלומר לא תקח

האם אבל כשתמלאנה שלחנה ואם לקחה לא קאמר קרא דלשלחה הא מו ליכא לאוקמא כשעבר ונטלה דהא אפילו לדבר הרשות עשה

ליכא ולא צעי שילוח דכיון דנטלה עבריה לללו ועשה דלאו צעמוד ושלח קאי: **על מנא לשלחה**. ואפילו לרצי יהודה צעמוד ושלח קאי דהא לא עבריה לללו ואי נמי לא משלחה מו ליכא לאו דהא כבר לקחה צהייתר ומו לא קרינא ציה לא תקח ועשה איכא וס"ד

לייתי עשה דמזורע ולידחיה להכי איטטריך קרא: **ומאי אולמיה**. דעשה דמזורע מעשה דשלוח דתיסק אדעתיה דנדחיה: **ימחה על המים**. פרשת סוטה יש בה הזכרות הרבה כתובות: **אסור בתשמיש המטה**. כמאן דאמר צמועד קטן (דף יז:) ימי ספירו וקל וחומר

לימי חלוטיו: **אהלו זו אשמו**. שובו לכם לאהליכם [דברים ה] לנשותיכם שאסרתים לכם ואמרתיו אל תגשו אל אשה (שמות יט): **בַּרְתְּנִי** טעמא

דרצי יהודה דלוקה מפרש צנמרא: ואינו משלח. דאיסור דעצד עצד: אין לוקין עליו. דלהכי נתקו לעשה לומר אם עבר על

הללו יעשה זאת וינצל לא תקח האם ואם לקח שלח משלח: **זה הכלל וכו'** אין לוקין עליו. אלא אם כן לא קיימו תוך כדי דבור למאן

דסני קיימו ולא קיימו אלא משלח תוך כדי דבור ואינו לוקה ואם לא שלח לוקה ונריך לשלח^(ט) אחר לקיחה משמע ולמאן דסני בטלו ולא

בטלו צעי עד שישחוט אותה ואי לא לא לקי: **גַּב'** **צעלמא**. כגון לא תגזול והשיב את הגזלה דהתם ליכא למימר קודם גזילה

משמע דאם לא גזל מה ישיב: **שלח מעיקרא משמע**. הכי קאמר קרא לא תקח האם אבל מה יש עליך לעשות כשתמלא קן

שלח משלח את האם ואין כאן ניתק לעשה אלא עברת עשה ולא תעשה מפני שהעשה קדם: **והשיב את הגולה**. אף על פי שכתוב

אחרון צפרשה על כרחק לאו שניתק לעשה הוא שאין השבה קודם גזילה וכשגזל עבר על לא תגזול נמצא העשה נעטווה לאחר גזילה:

פרק שנים עשר חולין

קמא.

לֹא צָרִיבָא דְעֵבֶר וּשְׁקָלֶיהָ דְלֹא עֲבִירָה [א כו'. מכאן קשה לפי ריב"א צפ' אלו עוזרין (פסחים דף מז:)] דלומר אחרישה לא ליחייב הואיל וחזי לכסויי זהו דם נפור והקשה והא יום טוב עשה ולא תעשה הוא ותירך דנהי דלא דחי מיהו אם עבר על אותו לאו אינו

לוקה דהא דלא דחי היינו משום

עשה אבל הללו כמאן דליתיה

דעשה דחי ליה והכא משמע דכל

זמן דלא עבר ושקלה איכא עשה

ולא תעשה ונריך לומר לפירושו

שמה דוקא לענין דלא לקי על אותו

לאו אבל לא מדחי ליה לגמרי:

אי

איפכא אין שם ^(ה) אפרוח אלא אחד או ביצה אחת פטור מלשלח דבעינן

אפרוחים או ביצים וליכא היו שם אפרוחים מפריחים או ביצים מוזרות

חייב לשלח שנאמר קן קן מכל מקום אם כן נכתוב קרא והאם רובצת

עליהם מאי ^ו והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים לאקושי אפרוחים

לביצים וביצים לאפרוחים: **בַּרְתְּנִי** "שלחה וחזרה אפי' ארבעה וחמשה

פעמים חייב שנאמר ² שלח תשלח את האם ² אמר הריני נוטל את האם

ומשלח את הבנים חייב שנאמר שלח תשלח את האם ^(ג) נטל את הבנים

והחזיון ⁷ לה ואח"כ חזרה האם עליהן פטור מלשלח: **גַּב'** א"ל ההוא מרבנן

לרבא ⁶ ואימא שלח חדא זימנא תשלח תרי זימנין א"ל שלח אפילו מאה

פעמים תשלח אין לי אלא לדבר הרשות לדבר מצוה מנין ת"ל תשלח מכל

מקום א"ל ר' אבא בריה דרב יוסף בר רבא לרב כהנא אלא טעמא דכתב

רחמנא תשלח הא לאו הכי הוה אמינא לדבר מצוה לא עשה ולא תעשה

הוא ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה לא צריכא דעבר ושקלה לאם דלאו

עבריה עשה הוא דאיכא לייתי עשה ולידחי עשה קמ"ל הניחא למאן ¹ דתני

קיימו ולא קיימו אלא למאן דתני בטלו ולא בטלו כמה דלא שחטה לא

עבריה ללאו ותו לר' יהודה דאמר שלח מעיקרא משמע אפי' עשה נמי

ליכא אלא אמר מר בר רב אשי כגון שננטלה על מנת לשלח דלאו ליכא

עשה הוא דאיכא ולייתי עשה ולידחי עשה ^(ט) מאי אולמיה דהאי עשה מהאי

עשה סלקא דעתך הואיל ואמר מר ^ג גדול שלום שבין איש לאשתו שהרי

אמרה תורה שמו של הקב"ה שנכתב בקדושה ימחה על המים והאי מצורע

כיון דרכמה דלא מטהר אסור בתשמיש המטה דכתיב ³ וישב מחוץ לאהלו

שבעת ימים אהלו זו אשתו מכאן שאסור בתשמיש המטה ^א מהו דתימא

כיון דאסור בתשמיש המטה לייתי עשה ידידה ולידחי עשה דשלוח הקן

קמ"ל: **בַּרְתְּנִי** ^(ט) הנוטל אם על הבנים ר' יהודה אומר לוקה ואינו משלח

וחכמים אומרים ימשלח ואינו לוקה זה הכלל וכל מצות לא תעשה שיש

בה קום עשה אין לוקין עליה: **גַּב'** בעי רבי אבא בר ממל טעמא דרבי

יהודה משום דסבר לאו שניתק לעשה לוקין עליו או דלמא בעלמא סבר

לאו שניתק לעשה אין לוקין עליו והכא היינו טעמא משום דקסבר שלח

מעיקרא משמע תא שמע גנב וגזלן ישנן בכלל מלקות דברי רבי יהודה

והא הכא דלאו שניתק לעשה הוא דרחמנא אמר ⁴ לא תגזול ⁵ והשיב את

לוקין עליו אמר ליה ר' זירא לאו אמינא לכו כל מתניתא דלא תניא בי

רבי

והוה עשה לאו ועשה הוא ולא צעי קרא כלל לדבר מלוא ואנא ידענא דאין עשה דוחה את לא תעשה ועשה:

האם אבל כשתמלאנה שלחנה ואם לקחה לא קאמר קרא דלשלחה הא מו ליכא לאוקמא כשעבר ונטלה דהא אפילו לדבר הרשות עשה

ליכא ולא צעי שילוח דכיון דנטלה עבריה לללו ועשה דלאו צעמוד ושלח קאי: **על מנא לשלחה**. ואפילו לרצי יהודה צעמוד ושלח קאי דהא לא עבריה לללו ואי נמי לא משלחה מו ליכא לאו דהא כבר לקחה צהייתר ומו לא קרינא ציה לא תקח ועשה איכא וס"ד

לייתי עשה דמזורע ולידחיה להכי איטטריך קרא: **ומאי אולמיה**. דעשה דמזורע מעשה דשלוח דתיסק אדעתיה דנדחיה: **ימחה על המים**. פרשת סוטה יש בה הזכרות הרבה כתובות: **אסור בתשמיש המטה**. כמאן דאמר צמועד קטן (דף יז:) ימי ספירו וקל וחומר

לימי חלוטיו: **אהלו זו אשמו**. שובו לכם לאהליכם [דברים ה] לנשותיכם שאסרתים לכם ואמרתיו אל תגשו אל אשה (שמות יט): **בַּרְתְּנִי** טעמא

דרצי יהודה דלוקה מפרש צנמרא: ואינו משלח. דאיסור דעצד עצד: אין לוקין עליו. דלהכי נתקו לעשה לומר אם עבר על

הללו יעשה זאת וינצל לא תקח האם ואם לקח שלח משלח: **זה הכלל וכו'** אין לוקין עליו. אלא אם כן לא קיימו תוך כדי דבור למאן

דסני קיימו ולא קיימו אלא משלח תוך כדי דבור ואינו לוקה ואם לא שלח לוקה ונריך לשלח^(ט) אחר לקיחה משמע ולמאן דסני בטלו ולא

בטלו צעי עד שישחוט אותה ואי לא לא לקי: **גַּב'** **צעלמא**. כגון לא תגזול והשיב את הגזלה דהתם ליכא למימר קודם גזילה

משמע דאם לא גזל מה ישיב: **שלח מעיקרא משמע**. הכי קאמר קרא לא תקח האם אבל מה יש עליך לעשות כשתמלא קן

שלח משלח את האם ואין כאן ניתק לעשה אלא עברת עשה ולא תעשה מפני שהעשה קדם: **והשיב את הגולה**. אף על פי שכתוב

אחרון צפרשה על כרחק לאו שניתק לעשה הוא שאין השבה קודם גזילה וכשגזל עבר על לא תגזול נמצא העשה נעטווה לאחר גזילה:

רבי

עין משפט ור מוצה

בה א ב ג מיי פ"ג מהל' שחיטה הל' ה ו ז סנה עשין סה טו"ע י"ד ס"י רנצ סעיף ה:
בו ד מיי פ"ח מהל' שומא"ת דרעת הל' א:
בו ה מיי פ"ג מהל' שחיטה הל' א וע"ש סנה עשין סה טו"ע י"ד ס"י רנצ סעיף ו:
בה ו מיי פ"ח מהל' סנהדרין הל' ג:

מוסף רש"י

פטור מלשלח. דהא כיון דוחה צהו מוזמן קרינא צהו (דע"ל קל"ט). קיימו ולא קיימו. כללו היתק לעשה, קיים את העשה פטור, לא קיימו חייב, שהעשה מיקוץ של לאו הוא ואין הללו תלוי צביטול העשה, שמשעה שעבר הללו נגמר, אבל העשה יתקן לעקור המתקנות ולכשנא' לב"ד או יקיים העשה ויפטור או ילקה (מכות יז). בטלו ולא בטלו. בטל את העשה חייב על האלו, לא בטל את העשה פטור, שהלאו תלוי צביטול העשה ואינו נגמר עד שיבטל את העשה בידים ביטול עולם שלא יוכל להחקיים עוד (שם). שמו של הקב"ה. שבת במגילה ימן ה' אותן וגו', דכדכתיב וכתב את כל האלות האלה וגו' (סוכה גז). ימחה על המים. דכתיב צטוטה ומחה אל מי המרים והרבה הזכרות צפרשה ואפ"ה כתיב ומחה (מכות יא.) לבדוק את הסוטה ואם טוהרה היא יחא שלום ביניהם (סוכה שם). לוקה ואינו משלח. קסבר שלח מעיקרא משמע, לא תקח האם אלא שלחנה קודם לקיחה, ואע"ג דכתיב תבר לא תקח, לאו למימרא דלא לקחת שלח ויהיו לאו שיתק לעשה, אלא לא שקדמו עשה הוא (מכות טז. ובעי"ז שם יז.). משלח ואינו לוקה. קסבר שלח אחר לא תקח משמע דכדכתיב, והוה ליה עתק לעשה ואם לקחת שלח (שם).